

Revista periòdica
N. 57 • Primavera de 2012

www.entrepobles.org

entrepobles

cooperació poble a poble

Defensa del territori i els béns naturals

**Auditoria ciutadana
contra la firania del deute**

**És més a prop el final
de l'ocupació de Palestina?**

DEUTE

Auditoria ciutadana contra la tirania del deute

Dani Gómez-Olivé i Iolanda Fresnillo

l'Observatori del Deute en la Globalització i de la Campanya per l'Auditoria Ciutadana del Deute a l'Estat espanyol

S U M A R I

Auditoria ciutadana contra la tirania del deute	2
Quan el riu sona, aigua baixa...	5
L'esquerra marró	7
Gestió del territori i recursos naturals a la frontera Perú-Ecuador	9
Dones en resistència davant la destrucció de la naturalesa	11
És més a prop el final de l'ocupació de Palestina?	12
Entrepobles a la Jornada laica de Sevilla	15

EDITA

Entrepobles

Associació declarada
d'utilitat pública UP-78093-SD

MAQUETACIÓ I IMPRESSIÓ
Fundació Tam-Tam

DIPÒSIT LEGAL
B-21094-89

Entrepobles no s'identifica
necessàriament
amb les opinions
expressades en aquest
butlletí

Foto de coberta:

Marxa de l'aigua a Perú

© Grup d'Observadors
de la Marxa

Com totes sabem, en els darrers anys una important crisi de deute està afectant nombrosos països europeus. Els ajustaments i retallades imposades per les credidores, siguin els mercats internacionals o el Fons Monetari Internacional (FMI), la Unió Europea (UE) i el Banc Central Europeu (BCE), afecten diàriament milers de famílies arreu d'Europa. És molt diferent aquesta crisi a la viscuda per països del Sud en la dècada del 80 i 90? Quina és la situació a l'Estat espanyol? Som iguals que Grècia? I, sobretot, quines alternatives tenim davant la tirania del deute? Podem dir no a pagar el deute?

El deute al Sud

La primera qüestió que hauríem de tenir en compte en parlar del deute és que molts altres països han passat abans pel que estem vivint actualment a Europa. Com sabem, el deute extern ha estat durant dècades una eina de dominació i neocolonialisme que ha transferit del Sud Global al Nord Global ingents quantitats de diners, així com de recursos naturals. És, doncs, important revisar què ha significat i significa encara el deute al Sud i quines respostes s'hi han donat.

A la dècada dels setanta, bancs del Nord i Institucions financeres internacionals van inundar els països del Sud, sobretot a Amèrica Llatina, però també a Àsia i Àfrica, de crèdit barat. L'excés de liquiditat degut a l'augment del preu del petroli, la necessitat de subvencionar les exportacions i l'ús del crèdit com a instrument de suport a governs amics durant la Guerra Freda, van fer alguns dels factors que van fer augmentar els préstecs cap al Sud i, per tant, el seu deute extern. A inicis dels vuitanta, la sobtada pujada dels tipus d'interès i la caiguda dels preus internacionals de les matèries primeres, van portar a molts països a una crisi del deute que avui encara pesa sobre ells.

Aquests països, exhausts, no van poder seguir pagant als seus creditors i, tal i com han fet Grècia, Irlanda o Portugal avui, van

acudir a les institucions financeres internacionals, especialment l'FMI i el Banc Mundial, a la recerca d'ajuda. Aquestes institucions els oferiren nous crèdits, per tal que els països endeutats poguessin fer front al pagament del deute acumulat, però a canvi de l'exigència d'aplicar reformes, privatitzacions i retallades que, de fet, impossibilitaven garantir el benestar de la població. Els sona? Aquests ajustos, coneguts com a «Plans d'Ajustament Estructural», no només implicaren retallades socials, sinó també la imposició d'un model econòmic basat en l'obertura de mercats i l'exportació a qualsevol preu de matèries primeres, amb l'únic objectiu d'aconseguir divises per pagar les credidores. Lluny de significar una sortida a la crisi del deute, aquests plans varen enfonsar nombrosos països en dècades d'empobriment, varen incrementar les desigualtats i varen suposar una incessant transfusió de recursos cap a les seves credidores.

Aquesta mateixa lògica de fugida cap endavant, en què es prioritza el pagament del deute per damunt de qualsevol prestació social, és la que ara s'està imposant a Europa. Tanmateix, la història és sàvia i ens explica que és la manera com els diferents països decideixen, sobiranament o de forma imposada, fer front al deute, el que pot marcar les diferències. En efecte, ara sabem que aquells països que han fet prevaler la seva sobirania per damunt la imposició de les credidores són els que han pogut sortir millor de les seves respectives crisis de deute. Aquest és el cas de l'Argentina, que va suspendre el pagament de bona part del seu deute l'any 2001; de l'Equador, que va auditar l'origen del seu deute i va anul·lar crèdits il·legítims el 2009; o de Malàisia, que, en el moment de la crisi del Sud-est asiàtic el 1997, va aconseguir evitar l'FMI i els seus programes d'ajust estructural, la qual cosa va fer que els indicadors econòmics es recuperessin molt més ràpidament que els dels seus països veïns.

Quin serà el camí que emprendrem a l'Estat espanyol? La resposta és a les nostres

mans. Per començar, ens cal entendre com hem arribat a l'actual situació de sobreendeutament de la nostra economia. Per poder revelar-nos-hi des del coneixement i exigir que no ens facin pagar a nosaltres la seva festa...

I com va començar la crisi del deute a casa nostra?

L'arrel del problema a casa nostra no difereix gaire de l'origen de la crisi dels països del Sud ara fa 40 anys. Actualment, com als anys 70, les economies amb excedents de capital (tal és el cas d'Alemanya, a inicis del segle XXI) necessitaven col·locar els seus excedents en països deficitaris (tal és el cas de l'Estat espanyol). Així, des de l'entrada en vigor de l'euro, el creixement d'Alemanya s'ha accentuat gràcies a l'endeutament dels països més febles de la unió monetària. A l'igual que passà als anys 70 amb els països del Sud, Alemanya ha estat finançant l'exportació dels seus béns i serveis cap als països perifèrics de la UE mitjançant la concessió de crèdits.

Promotores i constructores espanyoles van poder endeutar-se de forma irracional per la facilitat que tenien per trobar crèdit barat, que els venia, en gran mesura, directa o indirectament, d'Alemanya, amb la fe cega que aquest era un negoci que mai tenia pèrdues. Així, els bancs alemanys van prestar directament als empresaris del negoci del totxo espanyol i, indirectament, van prestar diners als bancs espanyols, els quals també van voler treure partit de la bombolla immobiliària. Així va ser com els bancs espanyols van poder atorgar tan fàcilment centenars de milers d'hipoteques i de crèdits a famílies i empreses espanyoles, especialment al sector de la construcció. Per això, podem afirmar que en l'origen d'aquest voluminós deute privat hi ha part de responsabilitat —o, més ben dit, d'irresponsabilitat— d'aquelles que van prestar sense cap tipus de control sobre la capacitat real de retorn d'aquests crèdits.

Quin és el deute total de l'economia espanyola?

Podem estimar el deute de tota l'economia espanyola en el 400% del PIB, xifra que, en nombres absoluts, estaria entorn dels 4,25 bilions d'euros. Del total del deute, la quantitat que deuen les administracions públiques representa prop de 700.000 milions d'euros, la de les famílies espanyoles és inferior al bilió d'euros i la de les empre-

ses és d'1,3 bilions. Pel que fa al deute que els bancs espanyols han contret entre ells o amb creditors internacionals (ja sigui amb bancs privats o públics, com el BCE, o amb fons i assegurances), està entorn d'1,35 bilions d'euros. Així doncs, el deute públic només representa el 16% del total del que

s'exigeix a l'economia espanyola, mentre que els actors privats acumulen el 84% del deute total. Són, per tant, els bancs (amb un 32%) i les empreses no financeres (amb un 31%) les principals causants del sobreendeutament de l'economia espanyola. Per això, per bé que constantment s'afirma que l'Estat espanyol té un problema de deute sobirà, el cert és que el problema del deute espanyol radica fonamentalment en el deute que ha acumulat el sector privat, que és el que s'ha endeutat fins a nivells insostenibles. Aquest sector privat, en especial el bancari, està avalat en gran part per l'Estat.

Pel que fa al deute extern espanyol, és a dir, el deute contret amb creditors estrangers ascendeix a 1,7 bilions d'euros, xifra que representa prop del 170% del PIB espanyol, menys de la meitat del deute total. De tot aquest deute extern, la part de deute públic amb l'estranger representa únicament el 18%, mentre que tot el sector privat deu el 82% restant. En total, el deute privat extern és proper al 140% del PIB espanyol.

La pressió de la UE i els mercats per sanear (reduir el dèficit i el deute) de les administracions públiques es deu en part a que al fet que són precisament els bancs alemanys i francesos els que major deute contret tenen amb l'economia espanyola (ja sigui pública o privada). I són aquests mateixos bancs els que pressionen per tal que l'economia

De tot aquest deute extern, la part de deute públic amb l'estranger representa únicament el 18%

000 pública espanyola estigui tan sanejada com sigui possible, per si es dona el cas que l'Estat espanyol s'hagi de fer càrrec del deute privat dels bancs espanyols del qual ells mateixos són també creditors.

Però menys de la meitat del deute públic està en mans estrangeres. En realitat, són els bancs i els inversores espanyols les principals creditors del deute públic espanyol, ja que en posseixen un 55% del total. Així, com a creditors, obliguen el Govern a prioritzar el pagament dels deutes que l'Estat té amb ells per sobre de la seva obligació bàsica, que és la de cobrir les necessitats socials bàsiques de la població. Aquesta obligació s'ha traslladat ara a la Constitució espanyola. En efecte, la recent reforma de la Constitució, no només fixa un límit al dèficit públic, sinó que estableix que el pagament del deute «gaudirà de prioritat absoluta». A més, determina que els crèdits que generen aquest deute «no podran ser objecte d'esmena o modificació», i d'aquesta manera limiten la capacitat sobirana de negociar una reestructuració del deute o fins i tot de decidir el seu repudi en cas que sigui necessari.

La ciutadania diu no a viure en deuteocràcia

Des del passat mes d'octubre, a diferents ciutats de l'Estat s'està engegant un procés per a realitzar una Auditoria Ciutadana del Deute a l'Estat espanyol. Persones vinculades a la xarxa ¿Qui deu a Qui?, al 15M, Attac, Democràcia Real Ja, o d'altres grups i a títol individual, estan participant en un procés per definir com volem que sigui aquesta auditoria, quins deutes volem auditar, qui ha de participar en el procés i amb quins objectius.

La ciutadania diu no a viure en deuteocràcia

En un moment en què la possible suspensió de pagaments de Grècia es fa cada dia més factible i en el qual cada dia és també més evident que les mesures d'ajustament i les retallades no estan ajudant a sortir de la crisi, la ciutadania a diversos països europeus ha volgut fer un pas endavant no només per informar-se i formar-se, sinó també per construir sortides alternatives a la crisi. Només quan els pobles coneixen la veritat poden reclamar els seus drets i

oposar-se amb força a les mesures d'austeritat i a la càrrega insostenible del deute. D'aquesta necessitat de conèixer sorgeix la proposta d'auditoria ciutadana, seguint l'estela d'altres moviments socials que, abans que nosaltres, han utilitzat aquesta eina per a denunciar els ajustaments i la tirania del deute. Així a Grècia, Irlanda, Portugal, França o Itàlia, la societat civil crítica opta per l'Auditoria com a mecanisme ciutadà per a conèixer les causes reals de la crisi i denunciar-ne els responsables.

Vistes no tant com una fi en si mateixes sinó més aviat com un mitjà per a evidenciar les irregularitats, irresponsabilitats i il·legalitats que s'amaguen sota els processos d'endeutament, les auditories ens han de permetre avançar al camí cap al reconeixement de la il·legitimitat del deute. En els últims anys hi ha hagut importants avenços en aquest sentit, que culminen amb l'Auditoria Integral del Crèdit Públic realitzada a l'Equador al 2008, promoguda pel propi Govern. Els resultats d'aquesta auditoria van permetre posar sobre la taula nombroses irregularitats i demostrar la il·legitimitat de bona part del deute de l'Equador, permetent una renegociació del deute contret per l'Estat amb creditors privats i un estalvi de 2.200 milions d'euros més 6.000 milions en interessos. Un estalvi que es va traduir en recursos per despesa social. Més enllà del cas d'Equador, moviments socials a Brasil, Zimbabue o Filipines, entre d'altres, han engegat processos ciutadans d'auditoria.

En qualsevol d'aquests casos, l'aposta de la societat civil és per a la realització d'auditories integrals, que analitzin tant el procés d'endeutament financer, com les conseqüències i impactes socials, econòmics i ambientals resultants de l'execució de l'objecte del préstec (en casos de crèdits per a projectes) i de les condicionalitats imposades.

Com a societat civil, la nostra funció no es pot quedar en només denunciar l'existència de deutes il·legítims. Els processos d'acumulació de deutes il·legítims s'han realitzat sovint en nom del progrés econòmic i del benestar de la població, quan en realitat han servit per enriquir a una minoria. Així, l'auditoria no ens ha de servir tan sols per a assenyalar allò que s'ha fet de forma irresponsable, sinó per a ajudar a construir les alternatives, en forma de nous models productius i de consum, nous sistemes financers i nous models de gestió dels recursos públics, entre moltes altres qüestions que, sumades, ens hauran de portar a superar el capitalisme. ■

Des del passat mes d'octubre, a diferents ciutats de l'Estat s'està engegant un procés per a realitzar una Auditoria Ciutadana del Deute a l'Estat espanyol

Quan el riu sona, aigua baixa...

Ivonne Yáñez – Acció Ecològica (Equador)

Fa vint anys, la Cimera de la Terra va consolidar el concepte de «desenvolupament sostenible» per salvar el capitalisme enmig de les crisis socials i ambientals que havia provocat.

Amb Rio92 es va voler mantenir el creixement econòmic, i salvaguardar la producció en massa i el sobreconsum amb el disseny de noves polítiques ambientals globals. Des de llavors no només el «desenvolupament sostenible» acompanyat de polítiques neoliberals va agreujar els problemes socioambientals, sinó que es pretén novament utilitzar el tema ambiental com a eina perquè el capitalisme faci front a la crisi en la qual es troba immers.

S'està dissenyant una «economia verda»,¹ un nou braç neoliberal que es convertirà en l'eix de les polítiques socioeconòmiques, ambientals, nacionals i internacionals, que suposaran nous plans d'ajustament estructural per assegurar que això sigui possible.

L'economia verda necessita l'extrema mercantilització de la naturalesa i el lliurament de major poder a les corporacions i al sistema financer. De fet, aquest últim acaba de presentar la seva Declaració (promoguda pel PNUMA), en la qual descaradament afirma que demostra el seu compromís amb Rio+20 desenvolupant nous productes i serveis financers als quals s'integra la naturalesa sota la categoria d'un denigrant «capital natural».²

Rio+20 tindrà set temes crítics per posar rumb a les negociacions cap a una economia verda:³

Les ocupacions verdes, amb les quals es pretén distreure de la greu recessió econòmica dels països industrialitzats. Es parla de milions de llocs de treball en agricultura, indústria o serveis que suposadament preserven o restauren la qualitat ambiental, a partir d'utilitzar a la seva conivença termes com «inclusió social» per vendre l'economia verda als sectors de treballadors afectats pel model de producció imperant.

L'energia és també un tema central a l'agenda de Rio+20. L'Assemblea General de Nacions Unides va declarar el 2012 com a Any de l'Energia per a Tots.⁴ Tanmateix, l'energia a què es fa referència està lluny del principi de la sobirania energètica. Es tracta d'energia «eficient, moderna i renovable», basada en més hidroenergia, agrocombustibles, expansió de plafons i granges eòliques, sense esmentar si més no la necessitat d'extreure menys combustibles fòssils ni els impactes d'aquests projectes energètics a gran escala sobre els drets dels pobles i la naturalesa.

El problema de les ciutats s'aborda en relació amb els Objectius del Mil·lenni i l'Agenda 21, amb una sèrie de compromisos sobre l'accés a sanejament, aigua potable, etc. Tanmateix, als documents oficials referits a aquest tema, per exemple, no es fa cap anàlisi sobre la urbanització forçada a causa de l'èxode rural ni als programes d'ajustament que busquen privatitzar els serveis públics.

El tema de l'alimentació –i l'agricultura– és prioritari per a la cimera de Rio de Janeiro. No només per la inclusió de les terres al mercat del carboni, sinó perquè la gana és un bon negoci per a les empreses agroindustrials i de llavors.

L'«economia blava» té el clar matís de vincular el dret a l'aigua, i les fonts d'aigua dolça, amb el capitalisme verd. Per aquesta raó, l'aigua és un assumpte crucial en les negociacions de Rio+20. Addicionalment, els oceans són el nou botí de l'economia dels ecosistemes i la biodiversitat. El «carboni blau»⁵ és la nova frontera dels negocis del canvi climàtic.

Per acabar-ho de reblir, les crisis humanes –degudes als desastres que majoritàriament són provocats– s'aborden des del concepte

*L'economia
verda necessita
l'extrema
mercantilització
de la naturalesa
i el lliurament
de major poder a
les corporacions
i al sistema
financer*

1. UNCSD2012. Green economy in the context of sustainable development and poverty eradication <http://www.uncsd2012.org/rio20/index.php?menu=62>.

2. UNEP finance initiative. NATURAL CAPITAL DECLARATION. <http://www.naturalcapitaldeclaration.org/declaration.php>.

3. UNCSD2012. <http://www.un.org/en/sustainablefuture/index.shtml>.

4. UN Sustainable Energy for all. A Framework for Action. Gener de 2012. http://www.sustainableenergyforall.org/images/SE_for_All_-_Framework_for_Action_FINAL.pdf.

5. UNEP. The Role of Healthy Oceans in Binding Carbon. <http://www.grida.no/publications/rr/blue-carbon/>.

de «resiliència». Això implica que les poblacions més vulnerables als desastres, tot i que no ser les responsables dels problemes, simplement s'han d'adaptar als canvis.

Fins al mes de juny d'aquest any s'hauran forjat l'escenari i els instruments necessaris per a aquesta nova fase del capitalisme, de manera que en la Cimera de Rio de Janeiro tot quedí avalat pels governs i per Nacions Unides.

Un pas previ és la negociació del text *El futuro que nosotros queremos - Borrador Cero* del document de Rio+20.⁶ S'hi refermen els principis neoliberals del creixement com a meta, el mercat com a gestor de la sostenibilitat, l'adjudicació de preus sobre tot l'inimaginable, una major privatització dels béns comuns, com els oceans i els boscos, i la necessitat de plans d'ajustament estructural ambiental. L'esborrany del document zero acaba amb el principi clau de les responsabilitats comunes però diferenciades i reforça el voluntarisme, convertint les corporacions en líders de la sostenibilitat i deixant el destí del planeta en mans de les institucions financeres internacionals.

Un altre pas constitueix la reunió que es durà a terme a Quito el març sobre finançament per a la biodiversitat convocada per la Convenció de Diversitat Biològica i els governs del Japó, l'Índia, Noruega, Suècia i l'Equador. S'han aixecat veus de rebuig

a aquesta reunió, ja que aprofundeix en la mercantilització de la biodiversitat.⁷

No obstant aquest escenari perversament instituït, els pobles tenen l'oportunitat d'organitzar-se davant el capitalisme verd. A Rio de Janeiro també es durà a terme la Cimera dels Pobles per la Justícia Social i Ambiental, contra la Mercantilització de la Vida i la Naturalesa i en defensa dels Béns Comuns.⁸ S'espera que sigui un moment de gran mobilització al Brasil i el món sencer, que confronti aquest sistema de mort que busca perpetuar-se amb l'aval de Nacions Unides. En aquesta Cimera dels Pobles s'espera escoltar els testimonis i l'anàlisi, intercanviar estratègies, construir solidaritat i articular lluites i accions per a la mobilització. El repte és enfortir les lluites presents i «convocar noves accions i iniciatives, generadores de noves plataformes d'unitat».

Tant els grans mitjans de comunicació com les autoritats pretendran ser «verds»; tot el mercat i la propaganda seran bio, eco, sostenibles. Intentaran convèncer-nos que els treballs verds ens trauran de la pobresa, que l'Equador és ric en serveis ambientals o que el programa Socio Bosque és bo. ■

*El repte és
enfortir les
lluites presents
i «convocar
noves accions
i iniciatives,
generadores
de noves
plataformes
d'unitat»*

6. UNCS2012. The Future We Want - Zero draft of the outcome document. <http://www.uncsd2012.org/rio20/content/documents/370The%20Future%20We%20Want%2010Jan%20clean%20no%20brackets.pdf>.

7. <http://www.accionecologica.org/component/content/article/294-editoriales/1537--carta-abierta-a-la-secretaria-de-la-convencion-de-diversidad-biologica-y-a-los-gobiernos-de-japon-india-noruega-suecia-y-ecuador>.

8. Crida a la construcció i la mobilització de l'Assemblea dels Pobles a Rio+20. www.accionecologica.org.

L'esquerra marró

Eduardo Gudynas – Investigador al Centre Llatinoamericà d'Ecologia Social

Va quedant clar que per als governs progressistes o de la nova esquerra, les qüestions ambientals s'han convertit en un flanc de serioses contradiccions. El decidit suport a l'extractivisme per alimentar el creixement econòmic agreuja els impactes ambientals, desencadena serioses protestes socials i perpetua la subordinació de ser proveïdors de matèries primeres per a la globalització.

Es trenca el diàleg amb el moviment verd, i es cau en una esquerra cada vegada menys vermella perquè esdevé marró.

Una ràpida mirada als països sota governs progressistes mostra que a tots hi ha conflictes ambientals en curs. És impactant que aquest fet no sigui una excepció, sinó que s'ha convertit en una regla a tot Amèrica del Sud. Per exemple, en aquests moments hi ha protestes vers l'extractivisme miner o petroler no sols de l'Argentina a Veneçuela, sinó que fins i tot a la Guyana, a Surinam i al Paraguai.

A l'Argentina es registren conflictes ciutadans vers la mineria a almenys dotze províncies; a l'Equador, la protesta local vers la mineria continua creixent; i a Bolívia, poc temps enrere va finalitzar una marxa indígena en defensa d'un parc nacional i ja s'anuncia una nova mobilització. En aquests mateixos països, els governs progressistes encoratgen l'extractivisme, emparant les empreses que ho fan (estats, mixtes o privades), oferint facilitats d'inversió o reduint les exigències ambientals. Els impactes socials, econòmics i ambientals és minimitzen. Els governs en uns casos fan front a la protesta social, en altres la critiquen àcidament i en un gir més recent la criminalitzen i han arribat a reprimir-la.

La contradicció entre un desenvolupament extractivista i el benestar social acaba d'assolir el clímax a Perú. Allà, el govern d'Ollanta Humala va decidir donar suport al gran projecte miner de Conga, a Cajamarca, malgrat

la resistència generalitzada local i l'evidència dels seus impactes. Això va generar una crisi al gabinet, la sortida de molts militants d'esquerres del Govern, i una fractura en la base política de suport. El Govern es va allunyar de l'esquerra en decidir assegurar les inversions i l'extractivisme.

Possiblement el cas més dramàtic té lloc a Uruguai, on en uns quants mesos, el Govern de José Mujica està decididament bolcat a canviar l'estructura productiva del país, per fer-lo tornar miner. Es propicia la megamineria de ferro, malgrat la protesta ciutadana, els impactes ambientals i els dubtosos avantatges econòmics. Paral·lelament, s'acaba d'aprovar un controvertit pont en una zona ecològica destacada, amb la qual cosa s'ha cedit a les demandes d'inversions immobiliàries i, per acabar-ho de rebllir, ara amenaça a desmembrar el Ministeri de l'Ambient. El Govern Mujica no està trencant promeses de compromís ambiental, ja que la coalició d'esquerres és un cas atípic en què el programa de govern manca d'una secció en aquests temes, sinó que deixa clar que està disposat a sacrificar la naturalesa per assegurar les inversions estrangeres.

Aquests són només alguns exemples de les actuals contradiccions dels governs progressistes, les quals deriven d'estratègies de desenvolupament d'intensa apropiació de recursos naturals, en què s'aposta pels alts preus de les matèries primeres als mercats globals. La seva macroeconomia està enfocada cap al creixement econòmic, l'atracció

Semblaria que el progressisme governant només pot ser extractivista, i que aquest és el mitjà privilegiat per sostenir el mateix Estat i enfrontar la crisi financera internacional

Xingu Vivo

d'inversions i la promoció d'exportacions. Se cerca que l'Estat capti part d'aquesta riquesa, per mantenir-se a si mateix i finançar programes de lluita contra la pobresa.

Sota aquest estil de desenvolupament, l'esquerra governant no sap gaire bé què fer amb els temes ambientals. En alguns discursos presidencials s'intercalen referències ecològiques, apareix en capítols de certs plans de desenvolupament, i fins i tot hi ha invocacions a la Pacha Mama. Però si som sincers, haurà de reconèixer-se que en general les exigències ambientals es perceben com traves a aquest creixement econòmic, i que per això se les considera un fre per a la reproducció de l'aparell estatal i l'assistència econòmica als més necessitats. El progressisme se sent més còmode amb mesures com les campanyes per abandonar el plàstic o substituir els focus de llum, però es resisteix als controls ambientals sobre inversors o exportadors.

S'arriba a una gestió ambiental estatal debilitada perquè no pot clavar-li la dent als temes més urticants. El problema és que molts companys de la vella esquerra que ara estan en el Govern en el fons continuen somiant amb les clàssiques idees del desenvolupisme material, i estan convençuts que s'han d'esprémer al màxim les riqueses ecològiques del continent. Els més veterans, i en especial els cabdills, senten que l'ambientalisme és un luxe que només es poden permetre els més rics i per això no és aplicable a Amèrica Llatina fins que no se superi la pobresa. Potser alguns d'aquests líders, com Lula o Mujica, van arribar molt tard a ocupar el Govern, ja que aquesta perspectiva és insostenible en ple segle XXI.

Signifiquen aquestes contradiccions que aquests governs es van tornar neoliberals? I tant que no, i és equivocac caure en reduccionismes que porten a qualificar-los d'aquesta manera. Continuen sent governs d'esquerres, ja que busquen recuperar el paper de l'Estat, expressen un compromís

popular que esperen atendre amb polítiques públiques i generar cert tipus de justícia social. Però el problema és que han acceptat un tipus de capitalisme de forts impactes ecològics i socials, on només són possibles alguns avenços parcials. Més enllà de les intencions, la insistència a reduir la justícia social a pagar bons assistencialistes mensuals els ha sumit encara més a la dependència d'exportar matèries primeres. És el somni d'un capitalisme benèvol.

Semblaria que el progressisme governant només pot ser extractivista, i que aquest és el mitjà privilegiat per sostenir el mateix Estat i enfrontar la crisi financera internacional. S'està perdent la capacitat per a noves transformacions i l'obsessió a retenir els governs els fa temorosos i esquius davant de la crítica. Aquesta és una esquerra a la fi, però d'un nou tipus, menys vermella i molt més progressista, en el sentit d'estar obsessionada amb el progrés econòmic.

Aquest tipus de contradiccions expliquen el distanciament creixent amb ambientalistes i altres moviments socials, però també alimenten la generalització d'una desil·lusió amb la incapacitat del progressisme governant en poder anar més enllà d'aquest capitalisme benèvol. Molts recorden que en un passat no molt llunyà, quan alguns d'aquests actors estaven en l'oposició, reclamaven la protecció de la naturalesa, feien el seguiment de l'acompliment dels controls ambientals i apostaven per superar la dependència de l'exportació de matèries primeres. Aquestes velles aliances vermell-verd entre l'esquerra i l'ambientalisme s'han perdut a pràcticament tots els països.

Arribats a aquest punt, és oportú recordar que, des de la mirada ambiental, es distingeix entre els temes «verds», enfocats a àrees naturals o la protecció de la biodiversitat, i l'anomenada agenda «marró», que ha de trampejar els residus sòlids, els efluent industrials o les emissions de gasos. La mirada verda apunta a la naturalesa, mentre que la marró ha d'enfrontar els impactes del desenvolupisme convencional.

Sota aquest context, el progressisme governant a Amèrica del Sud s'està allunyant de l'esquerra vermella i en obsessionar-se cada vegada més amb el progrés esdevé una «esquerra marró». L'«esquerra marró» és la que defensa l'extractivisme o celebra els monocultius. Davant aquesta deriva, la tasca immediata no és renunciar a res, sinó prosseguir les transformacions perquè l'esquerra sigui tant vermella com verda. ■

El progressisme governant a Amèrica del Sud s'està allunyant de l'esquerra vermella i en obsessionar-se amb el progrés esdevé una «esquerra marró»

Gestió del territori i recursos naturals a la frontera Perú-Ecuador

Equip Àrea andina d'Entrepobles

«Aigua sí, or no» corejaven les veus de les dones, els estudiants, els camperols, els pobles indígenes, els pescadors i els treballadors organitzats en la Gran Marxa de l'Aigua, que va culminar a Lima el passat 10 de febrer.

La marxa, que va iniciar-se a Cajamarca, va anar creixent, i es van sumar a la capital peruana altres comunitats del nord, el centre i el sud del país els territoris del qual estan concessionats per a projectes extractius. Aquestes accions es van dur a terme en defensa de l'aigua i en resposta al projecte Minas Conga que l'empresa Yanacocha pretén instal·lar a dues províncies altandines de Cajamarca, a la capçalera de conca, cosa que afectaria quatre llacunes naturals, que serien assecades i substituïdes per reservoris artificials. Tot això compta amb el vistiplau del Govern, que, contradient pronunciaments realitzats durant la campanya electoral, va interrompre el diàleg amb la població i va declarar l'Estat d'emergència a la zona.

Igualment, a l'Equador per a aquest mes de març s'ha previst la Marxa per l'aigua, la vida i la dignitat dels pobles «Som aigua. Inundarem Quito» en resposta a les inversions mineres i petrolieres a naixements d'aigua i territoris d'alta biodiversitat com la serralada del Còndor, el parc nacional Yasuni, Intag, Molleturo, Limón, Santa Isabel, Esmeraldas o Quimsacocha. Alhora, centenars de persones són acusades de terroristes per reclamar respecte pels drets de la naturalesa i els drets humans fonamentals com el dret a l'aigua, a la terra i a la participació en les decisions que afecten les seves vides i les vides dels seus fills.

Però no és només el Perú o l'Equador, sinó que a l'Argentina diuen no al Projecte aigua rica, com a resistència davant explotacions megaminereres, i a Panamà ens trobem cinc companys assassinats per la força pública, per haver demanat garanties legals que als seus territoris no hi hagi explotació minera ni hidroelèctrica.

Els conflictes pels territoris, les terres, les fonts d'aigua i els recursos naturals en general s'han incrementat o s'han perpetuat als països, en la mesura que alguns governs pro-

gressistes han apostat pel seu creixement a la indústria extractiva, entre ella a la mineria de gran escala. És el que Eduardo Gudynas anomena «neoextractivisme progressista», en què les mesures de compensació social que es financen des de l'extractivisme generen una legitimitat social a aquests governs. Tanmateix, en aquest neoextractivisme es mantenen i en alguns casos s'han accentuat els impactes socials i ambientals i les accions per fer-hi front i resoldre'ls són encara inefectives i en ocasions s'han debilitat.

En els últims anys al Perú hi ha hagut un avanç dels territoris concessionats en l'àmbit nacional, sobretot en territoris de comunitats camperoles i indígenes, sense tenir en compte si es tracta de zones urbanes, agrícoles, de producció d'aigües o àrees arqueològiques, i sense dur a terme mecanismes de consulta prèvia, lliure i informada. Al voltant de 300.000 indígenes i camperols són víctimes dels impactes de l'activitat minera, que ha envaït els seus territoris i trastornat les seves condicions de vida i les seves activitats productives. A mitjan 2011 existien 24.057.405 hectàrees sota concessió minera, la qual cosa representa el 18,91% del territori nacional. Amb Alan García es va arribar a concessionar el 72% de l'Amazònia.

Les poblacions i les seves organitzacions s'han vist afectades i assumeixen el rol de

Al voltant de 300 mil indígenes i camperols, són víctimes dels impactes de l'activitat minera

Caballerovende

*Centenars
de persones
són acusades
de terroristes
per reclamar
respecte pels
drets de la
naturalesa i els
drets humans
fonamentals*

guardianes dels ecosistemes davant l'arribada d'un actor extern com les empreses mineres. Les comunitats camperoles i indígenes s'han constituït en el principal actor social o grup de resistència a l'avanç de la mineria, com ho demostren a regions com Piura i Cajamarca o Zamora Chinchipe, on s'han creat estratègies de resistència i lluita en resposta però també alternatives a aquest tipus d'inversions.

Les conclusions del Consell Episcopal Llatinoamericà en el seminari internacional sobre la mineria, el juny passat a Lima, són altament il·luminadores sobre la problemàtica minera a Llatinoamèrica:

- Les activitats extractives majorment són realitzades per empreses privades multinacionals i en contraposició amb el poder econòmic que tenen s'observa que els estats nacionals i la seva sobirania sobretot en els nivells de govern local es van debilitant.
- S'observa un increment de la corrupció i un debilitament de la governabilitat i del sistema de justícia.
- Molts conflictes socioambientals es donen perquè les poblacions tradicionals han estat pràcticament excloses de les decisions sobre les riqueses de la biodiversitat i de la naturalesa.
- L'Estat sovint no consulta prèviament els pobles originaris, que és possible que siguin afectats, motiu pel qual la consulta ha de ser executada a través de l'Estat sense delegació als actors privats, tal com ho exigeixen el Conveni 169 de l'OIT a l'art. 6.2 i la Declaració dels drets dels pobles indígenes de Nacions Unides a l'art. 19.

Entrepueblos porta treballant amb organitzacions i població immersa en aquest tipus de conflictes des dels orígens però amb especial intensitat els últims set anys. A la zona andina, pel nivell elevat d'inversions mineres i la tipologia d'actors que

hem acompanyat, s'ha arribat a configurar una intervenció regional a la zona fronterera especialment sensible des dels punts de vista ambiental i social per la presència de població indígena i camperola, en condicions vulnerables.

Es poden identificar estratègies i processos impulsats per les empreses mineres que desenvolupen activitats en ambdós costats de la frontera entre el Perú i l'Equador. Podem esmentar els casos de Dorato i Afrodita (serralada del Cóndor) i Zijin, projecte Río Blanco (Piura). Aquestes estratègies transfrontereres han generat respostes de part de comunitats i organitzacions socials i no governamentals.

Fruit d'aquestes respostes neix el projecte **Gestió del territori i recursos naturals a la frontera Perú-Ecuador**, cofinançat pel Govern basc. El projecte es proposa enfortir les capacitats en ambdós costats de la frontera dels actors públics (governos locals i regionals) i de les organitzacions de la societat civil (rondes i comunitats camperoles, organitzacions indígenes, fronts de defensa i organitzacions de dones), amb l'objectiu de formular participativament propostes de política pública nacional, regional i local per a la gestió del territori i els recursos naturals en una perspectiva de desenvolupament sostenible, i d'incidir políticament en els que prenen decisions, a través de campanyes públiques, davant els impactes dels projectes miners.

A més, s'acompanyaran algunes experiències productives pilot a les zones d'actuació, per impulsar alternatives de desenvolupament respectuoses amb el medi ambient.

Així mateix es busca enfortir els llaços entre les poblacions d'ambdós costats de la frontera, que presenten problemàtiques similars, que demanden una agenda comuna.

L'àmbit d'intervenció del projecte és: a Perú Piura (Tambogrande, Ayabaca i Huancabamba), Cajamarca (Jaén i San Ignacio) i l'Amazones (Condorcanqui), a l'Equador a Zamora Chinchipe.

Es treballarà amb un consorci d'organitzacions peruanes i equatorianes, on tenim a organitzacions indígenes com ODECOFROC, que és l'organització representativa de les comunitats frontereres awajun de la Conca del Cenepa, base d'AIDSESP, Associació Interètnica de Desenvolupament de la Selva Peruana, que aglutina totes les nacionalitats i pobles amazònics del Perú; FEPNASH-ZCH (Federació de la Nacionalitat Shuar de Zamora Chinchipe), Zamaskijat (Federació

Provincial del Poble Saraguro de Zamora Chinchipe); Govern provincial de Zamora Chinchipe; Assegurança social Camperola de l'Equador i CooperAcción, una organització de referència al Perú i la regió que emmarca les seves activitats en el camp del desenvolupament sostenible a zones d'influència d'activitats mineres.

Però les lluites són globals, per això aquí participem en:

- La **Plataforma de Seguiment de les Indústries Extractives (PSIE)**. Formada per nombroses entitats que han organitzat les seves estratègies al voltant d'aquesta problemàtica.
- **Publicacions**. Llibre *Colonialismos del siglo XXI*. Documental *Bajo la Palma* sobre els monocultius d'agrocombustibles a Colòmbia. Està en preparació una publicació sobre la inversió, la demanda i el consum al nostre país de materials que provenen de l'extracció minera del sud, en col·laboració amb l'Observatori del Deute en la Globalització.
- Pàgina web «**Defensa de Territoris**» (www.defensaterritorios.org).

En definitiva, el que ens plantegem tant en el nostre treball al sud com al nostre entorn és qüestionar els models de desenvolupament imposats, intentant acompanyar processos que plantegen alternatives, des d'allò comunitari, des del bon viure, des de la complementarietat i reciprocitat.

El projecte té una durada de dos anys i comença aquest mes de març. En pròxims articles aprofundirem els aspectes que treballa el projecte. ■

GÈNERE

Dones en resistència davant la destrucció de la naturalesa

Eva Vázquez – Entrepobles Equador

Es fa de dia a Quito amb la firma del primer contracte miner a cel a obert entre l'empresa xinesa ECSA i l'Estat i amb l'alliberament de vuit companyes equatorianes que van ocupar pacíficament l'ambaixada xinesa per evitar-ho. Aquestes dues notícies són el mirall dels fets que s'esdevenen al país i de les resistències que protagonitzen les dones.

Com si la terra parlés, es fa de dia a Quito també amb una trobada de dones que compartiran els seus vincles amb la naturalesa. Són dones de lluita, de processos profunds, que procedeixen de les entranyes, del cor mateix de la terra.

Són dones del camp i la ciutat defensores de la naturalesa, de l'aigua, dels erms, dels boscos, de les selves, dels manglars i dels rius, guardianes de l'agricultura i de les llavors, que vénen de processos històrics de resistència al capitalisme patriarcal basat en la violència, l'explotació i la dominació de les dones i la naturalesa.

S'han trobat durant dos dies i han compartit des d'on se sent paraules, emocions, reflexions, discriminacions, nexes... com qui teixeix amb saviesa espais que enforteixen i reafirmen aquesta tasca de dones que no defalleixen. Han estat conscients de la connexió de les seves lluites, de com l'aigua és l'eix vertebrador de totes elles. Són dones llavors. Són dones roques, que han defensat i conservat la seva identitat, la seva cultura ancestral.

Han reafirmat que es manté la invisibilització de les dones i de les profundes ferides que aquest sistema deixa sobre les seves vides, que destrueix la fragilitat de les seves

Entrepobles Equador

llars i l'equilibri dels ecosistemes, amb el petroli, la mineria, les preses hidroelèctriques, els encadenaments agroindustrials, la mercantilització de la naturalesa, a través dels programes Socio Bosque i Socio Páramo.

I així com filles del blat de moro es van desgranant els seus pensaments. Sorgeix aquesta connexió entre les veus de les dones que desitgen no perdre aquesta sensibilitat, que el sistema patriarcal tant ha menyspreat.

Han decidit continuar enfortint la seva unitat a través d'un procés de reflexió i intercanvi de lluites, i s'han sentit part del procés de mobilitzacions que inicia el Dia de la Dona a Zamora i conclou el Dia de l'Aigua a Quito, però exigeixen que es tinguin en compte en les esmentades mobilitzacions els impactes específics que sofreixen i les demandes i les propostes que fan.

Dones que conspiren i transformen, que resisteixen i sostenen, que teixeixen i embasten somnis i realitats, dones que són en camí... que creuen que un altre món és possible.

Conclou la trobada amb una vigília en espera del Dia de la Dona, es realitza una

cerimònia simbòlica en plena plaça Grande de Quito. Amb llavors, terra, espelmes, aigua, flors, etc. es construeix un altar cerimonial en forma de camí espiral, que recull també objectes d'or que simulen la cobdícia, la qual va començar fa 520 anys i continua avui amb les empreses multinacionals, que vénen per acabar amb la naturalesa i amb la vida.

Elles es tornaran a trobar, aquesta vegada al territori ancestral del poble quítxua de Sarayacu, on les dones van impulsar una lluita contra l'entrada de la petrolera CGC, que s'ha convertit en una demanda davant de la Comissió Interamericana de Drets Humans per exigir la salvaguarda dels seus drets violats. Allà seran el 21 d'abril com a reflex d'unitat i de suport al poble Sarayacu, amb l'arribada de la cort per realitzar l'última audiència de la CIDH. Perquè les lluites siguin d'on siguin, són lluites de totes. ■

«Som com la palla d'erm que s'arrenca i torna a créixer... i de palla d'erm sembrarem el món»

Dolores Cacuango

PALESTINA

És més a prop el final de l'ocupació de Palestina?

Manuel Bayón – Entrepobles Burgos; Israel Morales – Entrepobles Alacant;

El 2011 ha estat un any molt intens quant als fets vinculats al reconeixement de Palestina com a Estat. A més, s'han intensificat dues campanyes a l'Estat espanyol de solidaritat amb el poble palestí: BDS (Boicot, Desinversions i Sancions) contra l'Estat d'Israel i Amb rumb a Gaza.

El suport a Israel penja d'un fil...

La matança de Gaza, esdevinguda entre desembre de 2008 i gener de 2009, que l'exèrcit israelià denominà «Operació Plom Fos», va ser una de les moltes matances indiscriminades que l'Estat d'Israel realit-

zà en les últimes sis dècades contra el poble palestí. El resultat és més de 1.400 víctimes mortals (la majoria civils, entre elles més de 400 infants) en tan sol tres setmanes. Gaza, la major presó a cel obert del món, va ser bombardejada, incloent-hi escoles, hospitals, magatzems alimentaris de Nacions Unides, etc. El clamor ciutadà arreu del món va ser contundent; però, com és habitual, no va ser escoltat pels dirigents de la Unió Europea, ni dels Estats Units, la qual cosa va calar intensament en l'opinió pública. Israel, conscient del seu descrèdit després de la intervenció, va iniciar diverses campanyes en diferents àmbits, inclosos el cultural, per mirar de salvar la seva imatge.

La campanya de Boicot, Desinversions i Sancions (BDS) contra l'Estat d'Israel

La campanya BDS va ser llançada l'any 2005 per més d'un centenar d'organitzacions de la societat civil a Palestina (en l'actualitat ja en són més de 170), poc després de l'opinió consultiva emesa per la Cort Internacional de Justícia, de 9 de juliol de 2004, per la qual es declarava il·legal el traçat del mur de Cisjordània (que Israel no ha tingut en compte i que Nacions Unides no ha executat). La campanya es va posar en marxa amb la crida realitzada per diferents intel·lectuals i la constitució del Comitè pel BDS a Ramal·lah.

La finalitat de la campanya és que Israel compleixi amb el dret internacional i els Principis universals dels drets humans, cosa que implica el final de l'ocupació de Palestina, el reconeixement del dret al retorn dels milions de refugiats, i el dret a viure en igualtat de la població palestina, que actualment viu en règim d'apartheid a Israel. En aquest sentit, la campanya està inspirada en la que es va dur a terme contra el règim de l'apartheid de Sud-àfrica, que va posar contra les cordes internacionalment el règim racista dels *afrikaner*.

Aquesta iniciativa demana el *boicot* als productes i els serveis d'empreses públiques i privades israelianes i d'empreses no israelianes que col·laborin amb Israel (també incita al boicot cultural, esportiu i acadèmic). A més, sol·licita la pressió a qualsevol òrgan d'inversió financera per retirar els seus actius (*desinversions*) de les empreses israelianes o que col·laborin amb l'Estat israelià; i *sancions* a l'Estat d'Israel per vulnerar sistemàticament els drets humans i el dret internacional.

Segons els responsables del boicot contra el règim de l'apartheid a Sud-àfrica, que donen suport incondicional al BDS contra l'Estat d'Israel, la campanya palestina ha aconseguit en només sis anys el que no va aconseguir la seva en quinze anys. Entre els èxits assolits podríem destacar: la negativa de nombrosos artistes de renom internacional a actuar a Israel, la no-participació d'Israel en determinades fires de turisme davant de les protestes a peu de fira, la paralització de productes israelians als ports anglesos i escandinaus, la celebració a porta tancada de la Copa Davis a Suècia per la possibilitat que fos boicotejada, la liquidació per fallida de Carmel-Agrexo (transnacional israeliana exportadora de productes agraris, alguns provinents de les colònies israelianes, amb

una lògica d'ocupació molt vinculada a la producció agropecuària) després d'una forta campanya a tot Europa, etc. Encara que semblin només gotes d'aigua a l'oceà, fan un enorme mal a l'estratègia de normalització de l'Estat d'Israel, que pretén vendre's com una «democràcia occidental més» davant del món. Els assoliments d'aquesta campanya han provocat, fins i tot, que el parlament d'Israel hagi imposat dures penes a la ciutadania israeliana que doni suport al BDS, especialment activa en l'àmbit universitari.

A l'Estat espanyol s'ha aconseguit que la campanya fos d'actualitat l'any 2011, amb esdeveniments com la petició de cancel·lar l'actuació de José Mercé a Israel el Dia Internacional de Solidaritat amb el Poble Palestí. També s'ha retirat l'aigua Edén (empresa israeliana que espolia aigua procedent dels territoris ocupats palestins i que està especialitzada a comercialitzar distribuïdors d'aigua per a edificis públics) de nombrosos ajuntaments i altres institucions; s'han realitzat accions de denúncia a diferents botigues de la cadena tèxtil H&M, ubicades en territori ocupat (concretament a Jerusalem Est); es va aconseguir interrompre un combat en el mundial d'esgrima, realitzat a Burgos, mentre combatia la federació israeliana; a diverses ciutats espanyoles es boicotegen sistemàticament espectacles de música, teatre o dansa finançats per l'Estat d'Israel; diferents grups de solidaritat amb el poble palestí de les universitats espanyoles han constituït la Plataforma per al Boicot Acadèmic a Israel (PBAI), etc.

Amb rumb a Gaza

El maig de 2010 la Flotilla per la Llibertat, composta per persones de quaranta-dos països, va ser durament atacada. En aquest atroç assalt, l'exèrcit d'Israel va assassinar nou activistes en aigües internacionals, va segrestar vuit vaixells amb tots els tripulants i en va robar les pertinences i les tones d'ajuda humanitària que portaven a Gaza. La Flotilla intentava trencar el bloqueig il·legal que pateix la població de Gaza des de fa més de sis anys per part de l'Estat israelià, i que provoca insuficiència alimentària, escassetat

Finalment es va aconseguir que el Gernika, amb 40 activistes de l'Estat espanyol i diverses tones d'ajuda humanitària a bord, arribés el juliol a Grècia per partir cap a Gaza

ES Crew Gornifiri Art Life

de medicaments, falta d'oportunitats econòmiques, etc. També buscava trencar el silenci mediàtic i polític.

Malgrat la impunitat de què va tornar a gaudir l'Estat d'Israel després d'aquests cruels assassinats, es va decidir renovar energies per emprendre una nova Flotilla per la Llibertat l'any 2011. A l'Estat espanyol, aquesta iniciativa es va articular entorn de la campanya Amb rumb a Gaza, que ha estat sens dubte una de les campanyes internacionalistes amb major base social i activitat dels últims anys a tot el país. Durant mesos es va treballar durament a fi d'aconseguir finançament perquè salpés un vaixell ple d'ajuda humanitària (el *Gernika*); i es van mobilitzar grups d'activistes a vint províncies espanyoles durant l'any que va durar la campanya per donar a conèixer la situació del poble palestí. Finalment es va aconseguir que el *Gernika*, amb 40 activistes de l'Estat espanyol i diverses tones d'ajuda humanitària a bord, arribés el juliol a Grècia per partir cap a Gaza al costat d'una desena d'embarcacions de França, Irlanda, Canadà, EUA, Itàlia, Grècia, Suècia i Noruega. Era una nova flotilla, per cert, que comptava amb el suport de la societat civil i dels moviments socials dels països participants.

No es va aconseguir, tanmateix, que les autoritats europees respectessin les seves pròpies lleis de lliure circulació i, de forma il·legal, el govern grec va negar la mobilitat a les embarcacions d'aquesta segona flotilla, davant del silenci dels altres governs europeus; el bloqueig israelià havia arribat a Europa, i els punts de control estaven instal·lats, ara també, a Atenes. Les imatges de l'ocupació de l'Ambaixada espanyola a Grècia i de l'abordatge, per part de l'exèrcit hel·lè, de l'embarcació canadenc quan es disposava a abandonar el port atenès van donar la volta al món. Només un petit vaixell francès va aconseguir escapar del bloqueig i va ser segrestat novament per Israel

en aigües internacionals. En definitiva, la complicitat de la Unió Europea amb els crims perpetuats per part d'Israel es va fer encara més patent.

També el juliol de 2011 va ser detinguda la Flotilla, que pretenia mobilitzar a Palestina milers d'internacionalistes contra l'ocupació israeliana, i que arribarien en línies aèries regulars. Israel hi va respondre amb deportacions massiva. De nou es van veure punts de control a Europa, ja que les aerolínes van impedir volar totes les persones que eren en la *llista negra* distribuïda per Israel. Per contra, a final de l'any passat, va aconseguir arribar a Gaza la Caravana per la Llibertat, una iniciativa similar que va partir per terra des de Tunis, a través d'Egipte. La caiguda de la dictadura de Mubarak (règim recolzat per EUA) és sens dubte una de les millors notícies per a Palestina, ja que seria difícil pensar que un govern realment democràtic a Egipte optés per mantenir un bloqueig com el que ha exercit Mubarak sobre el sud de Gaza.

La bandera palestina oneja a la UNESCO

El final de l'any 2011 ha vingut marcat per la pressió realitzada per Palestina perquè Nacions Unides la reconegui com a *Estat de ple dret*, i perquè els EUA retirin la contribució econòmica a la UNESCO, a causa de l'admissió de Palestina a aquesta organització. Malgrat que queda molt camí per recórrer a Nacions Unides, aquesta pressió suposa un canvi de ritme que propicia el posicionament explícit dels diferents actors del panorama internacional. Encara amb el més que possible bloqueig dels EUA i de la UE, Palestina compta amb un amplísim suport dins de l'Assemblea General de Nacions Unides. En aquest nou escenari destaca, a més, el sorprenent acord assolit pels dos partits polítics majoritaris de Palestina, Al Fatah i Hamas, que l'any passat van subscriure un pacte de reconciliació, amb el qual van acabar amb més de quatre anys de tenses disputes.

Per tant, ens trobem amb un Estat d'Israel progressivament més aïllat, tot i que encara amb el determinant suport, això sí, cada vegada més insostenible des del punt de vista dels drets humans, de la Unió Europea i dels EUA. Serà el principi del final de la seva impunitat? Fins i tot amb el transcendental suport que li donen aquests governs, podrà fer la pressió ciutadana que l'Estat d'Israel compleixi amb la legalitat internacional? ■

*A final de
l'any passat,
va aconseguir
arribar a Gaza la
Caravana per la
Llibertat que va
partir per terra a
través d'Egipte*

Entrepobles a la Jornada laica de Sevilla

José A. Antón Valero

La reducció del pes de la cooperació oficial, especialment del que manegen les ONGDs, va en augment fins a nivells de pràctica inexistència, mentre que el pes de l'Església Catòlica en la nostra societat és intocable, si tenim en compte que les institucions eclesiàstiques rebran fins a finals de 2013 els habituals 5000 milions €, com a resultat de totes les subvencions i assignacions dels diners públics que els governs de tot signe han anat aprovant. La institució eclesiàstica s'ha quedat fora de les dures mesures d'ajust del govern de Mariano Rajoy.

El passat 4 de febrer de 2012, es va realitzar en la Facultat de Ciències de l'Educació de Sevilla, la VIII Jornada Laïcista, d'àmbit estatal, i organitzada per Europa Laica. Amb participació de gairebé 200 persones que representaven agrupacions en l'estat espanyol d'Europa Laica, col·lectius, associacions, moviments d'ensenyants i sindicats. La Jornada es va estructurar en una conferència marco sobre Laïcisme avui a Europa del catedràtic de Filosofia de l'Escola d'Estudis Polítics de París, Henri Peña-Ruiz, taules de discussió i grups de debat.

La presència de membres d'Entrepobles de diverses zones (Andalusia, Extremadura i País Valencià) va permetre participar en un debat intens almenys en els Grups sobre Ritus de pas i processos de socialització; Laïcisme, feminisme i identitats sexuals; Laïcisme i ensenyament universitari i no universitària; i Interculturalitat i laïcisme.

Potser en un perspectiva reduccionista, el laic pugui semblar allunyat de les tasques quotidianes de la solidaritat. No obstant això, el laïcisme al·ludeix a un perfil determinat de ciutadania crítica i, per tant, de model democràtic basat en la justícia social, l'equitat i en defensa del públic. D'igual manera, aquest laïcisme, ens apropa a una relació cultural que, dins de les seves complexitats, ha de ser respectuós encara que crític. És això parteix dels objectius d'una cooperació solidària i d'una acció concientitzadora tant al Nord com al Sud?

No obstant això, la proximitat de la solidaritat a la perspectiva laïcista, va més enllà

Entrepobles

d'una mera forma d'organitzar un ordre jurídic-polític, sobre la base de la llibertat de consciència. El suport a projectes sociopolítics, d'un determinat desenvolupament social i mediambiental sostenibles, tanquen una perspectiva cultural determinada que, perquè sigui positiva, ha de ser emancipadora.

La nostra acció concientitzadora, ha de basar-se en principis crítics que ens permetin interactuar culturalment i, per tant, políticament, amb les gents amb les quals ens relacionem, sense caure en una postura ultrarrelativista, consentidora amb situacions de desigualtat o opressió, tant en el nivell material com en el simbòlic. Valgui com a exemple el treball de sensibilització i els projectes amb perspectiva de gènere. Com ens relacionem amb les comunitats indígenes, amb quins criteris acceptem o no rols i estructures socials intracomunitàries, que es poden diferenciar de principis basats en la llibertat individual i de consciència?. És el concepte de «públic» igual al de «comunitari»? segueixen processos de participació i presa de decisions comunes?. Són alguns exemples, que els assistents d'Entrepobles, reflexionem a la calor del debat, seguint el principi de vincular la nostra experiència amb els pensaments crítics que es desenvolupen en el nostre entorn, i que tanta falta ens fa en aquests temps de «pensament feble». ■

On trobar-nos:

DOMICILI SOCIAL: Pl. Ramon Berenguer el Gran 1, 3r 1a · 08002 Barcelona
T. 93 268 33 66 · F. 93 268 49 13 · www.entrepobles.org · info@entrepobles.org

ANDALUSIA

- ep.andalucia@entrepobles.org
- <http://entrepoblesandalucia.wordpress.com>
- Colectivo Diamantino García
C/ Pozo 12 · 41657 Los Corrales

ASTÚRIES

- ep.asturies@entrepobles.org

CASTELLA-LA MANXA

- ep.castillalmancha@entrepobles.org

CASTELLA I LLEÓ

- ep.zamora@entrepobles.org
- ep.burgos@entrepobles.org
- ep.valladolid@entrepobles.org
- <http://entrepoblesburgos.wordpress.com>
- <http://entrepobleszamora.wordpress.com>

CATALUNYA

- penedes@entrepobles.org
- <http://entrepoblesbages.wordpress.com>
- <http://entrepoblespenedes.wordpress.com>
- C/ August 21, entl. 1a · 43003 Tarragona
- C/ Raiers 13
25500 La Pobla de Segur (Lleida)
- Pl. Ramon Berenguer el Gran 1, 3r 1a
08002 Barcelona

COMUNITAT DE MADRID

- ep.madrid@entrepobles.org
- C/ Campomanes 13, 2º izq. · 28013 Madrid

EUSKAL HERRIA

- herriarte@gmail.com

ILLES BALEARS

- C/ Carme, 6 · 07701 Maó (Menorca)
- entrepoblesmallorca@yahoo.es

LA RIOJA

- Apdo. 1.327 · 26080 Logroño

PAÍS VALENCIÀ

- alacant@entrepobles.org
- www.entrepoblesalacant.wordpress.com
- entrepobles.valencia@gmail.com
- C/ Sant Isidre 9 · 03803 Alcoi
- C/ Eslava 123 · 03204 Elx
- C/ Venezuela 1 · 03610 Petrer
- Paratge Sant Josep. C. Pipa 7
12600 Vall d'Uixó (Castelló)

REGIÓ DE MURCIA

- Centro Social La Paz
C/ Antonio Abellan s/n · 30006 Múrcia

Aportacions econòmiques

Banc Popular (0075) Oficina (0128) Núm. c.c. (83-0600501829) • Via Laietana 33 · 08003 Barcelona

EntrePobles - BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sol·licitud d'ingrés com a soci/sòcia

Nom i cognoms

NIF*

Data de naixement

Adreça

C.P. Població

Telèfon Professió

Correu electrònic

Quota:

EntrePobleS recomana fixar-la en el 0,7% del salari.

Les quotes s'incrementaran anualment segons l'IPC.

Quota anual 70 € o €

Ordre de pagament per a l'entitat bancària

Banc / Caixa

CODI COMPTE CORRENT (C.C.C.)											
ENTITAT	SUCURSAL	D.C.	NÚM. DE COMPTE								

Sol·licito que fins nou avís, carreguin al meu compte o llibreta els rebuts que periòdicament els presentarà a nom meu **EntrePobles**

Nom i cognoms

Adreça

C.P. Població

Firma

*NIF imprescindible per a desgravament en l'IRPF.

Avis legal: De conformitat amb el que estableix la llei orgànica 15/1999, de 13 de Desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i de comerç electrònic, l'Associació Entrepobles/Entrepobles/Entrepobos/Herriarte garanteix la confidencialitat i seguretat en el tractament de les dades de caràcter personal, necessaris per poder formalitzar la inscripció com a soci/a. Es pot exercir el dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició mitjançant un correu electrònic a la bústia info@entrepobles.org o per mitjà d'un escrit a: Associació Entrepobles - Plaza Ramón Berenguer El Gran 1, 3r 1a. 08002 Barcelona.